

I. PREDMET ŽIADOSTI

„Vzhľadom na súčasnú epidemiologickú situáciu ako aj na narastajúci trend digitalizácie sú banky s čoraz väčšou intenzitou konfrontované s požiadavkami klientov na elektronické uzatváranie zmlúv na diaľku. Jedným z riešení, ktoré je v tejto situácii zvažované, je aj využitie kvalifikovaných elektronických podpisov pri použití elektronických občianskych preukazov.

Slovenská banková asociácia však identifikovala aplikačnú nejednoznačnosť v súvislosti s poskytovaním dôveryhodnej služby vyhotovovania a overovania certifikátov na eID. Dovoľujeme si Vás preto osloviť v súvislosti s touto problematikou a požiadať Vás o vyjadrenie a stanovisko.

Dokument „Politika poskytovania dôveryhodnej služby vyhotovovania a overovania certifikátov na eID“ (ďalej len „Politika“) stanovuje vo svojom článku 1.4. nasledovné:

1.4 Použitelnosť certifikátov na eID

1.4.1 Kvalifikovaný certifikát pre elektronický podpis

Kvalifikovaný certifikát pre elektronický podpis je certifikát fyzickej osoby definovaný v článku 3 bod 15 Nariadenia eIDAS a je vydávaný za účelom podpory kvalifikovaného elektronického podpisu v zmysle článku 3 bod 12 Nariadenia eIDAS pri komunikácii v rámci štátom poskytovaných služieb eGovernmentu.

1.4.2 Certifikát na šifrovanie

Certifikát na šifrovanie je určený na šifrovanie údajov pre jeho Držiteľa v rámci štátom poskytovaných služieb eGovernmentu.

1.4.3

Certifikát na podpisovanie je certifikát pre elektronický podpis definovaný v článku 3 bod 14 Nariadenia eIDAS a je vydávaný za účelom podpory zdokonaleného elektronického podpisu v zmysle článkov 26 a 27 nariadenia eIDAS pri komunikácii v rámci štátom poskytovaných služieb eGovernmentu.

Máme za to, že účelom, na ktorý boli tieto certifikáty určené, by mala byť teda podpora zdokonaleného elektronického podpisu v zmysle článkov 26 a 27 nariadenia eIDAS pri komunikácii v rámci štátom poskytovaných služieb eGovernmentu.

Politika však vo svojom bode 4.5.1 okrem iných, ukladá držiteľovi certifikátu aj povinnosť:

- používať kľúčový pár v súlade s obmedzeniami, ktoré sú uvedené v tejto CP,
- používať poskytnuté certifikáty len na príslušné účely.

V bode 4.5.2 zároveň ukladá povinnosť aj spoliehajúcej sa strane, pričom v našom kontexte je dôležité najmä nasledovná povinnosť:

Spoliehajúca sa strana je povinná :

- používať certifikát na účel, pre ktorý je vydaný

V nadväznosti na uvedené, považujeme za potrebné zohľadniť aj vybrané ustanovenia obsiahnuté v dokumente označenom ako „INFORMÁCIA PRE SPOLIEHAJÚCU SA STRANU na certifikát vydaný na elektronický občiansky preukaz“ (ďalej len „Informácia“). A to predovšetkým na bod 3.4. písm. a) a b), ktoré sú v nasledovnom znení:

3.4. Spoliehajúca sa strana je pre spoliehanie sa na akýkoľvek certifikát vydaný poskytovateľom vynaložiť primeranú starostlivosť, najmä je povinná:

- a) *zhodnotiť, či použitie Certifikátu je v súlade s jeho účelovým určením a či je pre konkrétny účel vhodné;*
- b) *skontrolovať, či použitie Certifikátu nie je v rozpore s obmedzeniami použitia Certifikátu uvedenými v samotnom Certifikáte, v tejto Informácii alebo Politike Poskytovateľa, ktorá sa viaže k danému certifikátu.*

Nami uvádzaná aplikačná nejednoznačnosť vychádza zo skutočnosti, že Politika definuje účel použitia certifikátov a zároveň ukladá povinnosť držiteľa certifikátov použiť ich LEN na príslušné účely. Zároveň ukladá povinnosť prijímajúcej strane použiť certifikáty na účel, pre ktorý bol vydaný. Táto povinnosť prijímajúcej strany je ešte zdôraznená v Informácii, ktorá túto povinnosť spresňuje a konštatuje, že prijímajúca strana je povinná skontrolovať či použitie nie je v rozpore, okrem iného, s Politikou. Znamená to, že účel použitia certifikátu nemusí byť explicitne uvedený/obmedzený priamo v samotnom certifikáte, ale prijímajúca strana ho i tak musí rešpektovať.

V tomto období narastá vôľa a potreba používať predmetné certifikáty aj na účely, pri ktorých nie je možné zastávať tvrdenie, že sú v súlade s účelom, pre ktorý boli certifikáty vydané, či akokoľvek s takto definovaným účelom súvisia.

Napríklad ak ide o uzatvorenie úverovej zmluvy, či akejkolvek inej zmluvy, na základe ktorej má byť vykonaný iný bankový obchod medzi bankou a súkromnoprávnym subjektom, bude zachovanie definovaného účelu ťažko predstaviteľné. Na druhej strane, ak banka a klient uzatvoria úverovú a zabezpečovaciu zmluvu, ktoré majú byť súčasťou podaní adresovaných orgánom verejnej moci (napríklad katastre nehnuteľností), je ťažko predstaviteľné, že by sa takéto zmluvy „podpisovali“ odlišnými prostriedkami ako samotné podanie. Rovnako sporné by bolo uzatváranie súkromno právnych dokumentov s orgánmi verejnej moci.

Dovoľujeme si Vás preto požiadať o stanovisko k zneniu dokumentov Politika a Informácia. Je znenie daných dokumentov v súlade s Nariadením eIDAS?

Zároveň si Vás dovoľujeme požiadať o stanovisko, ako posudzovať situáciu, keď by došlo k uzatvoreniu napríklad úverovej zmluvy pri využití dotknutých certifikátov.

Bolo by takéto použitie certifikátov možné považovať za porušenie zmluvy medzi držiteľom certifikátov a certifikačnou autoritou? Došlo by aj k porušeniu povinnosti na strane prijímajúcej strany(v tomto prípade banky)?

Nakoľko vzhľadom na znenie Politiky a Informácie je možné pri aplikovaní gramatického výkladu dospieť aj k odpovedi, že ide o porušenie a konanie v rozpore so zmluvou o vydaní certifikátu, dovoľujeme si Vás požiadať o stanovisko k možným právnym následkom takéhoto porušenia.

Aké právne dopady na takto „podpísaný“ dokument by malo takéto konanie držiteľa certifikátu a/alebo prijímajúcej strany?

Aký dopad by malo takéto správanie sa prijímajúcej strany na prípadnú spochybniteľnosť alebo odmietnuteľnosť vytvoreného podpisu držiteľom certifikátu ako právneho úkonu. Aplikoval by sa aj na takto vytvorené kvalifikované elektronické podpisy ustanovenia § 40 ods. 4 druhá veta a ods. 5 Občianskeho zákonníka?“

II. APLIKOVANÉ PRÁVNE PREDPISY

Podľa čl. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 z 23. júla 2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom

trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES (ďalej len „nariadenie (EÚ) č. 910/2014“), s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu a so zameraním na primeranú úroveň bezpečnosti prostriedkov elektronickej identifikácie a dôveryhodných služieb sa týmto nariadením vytvára právny rámec pre elektronicke podpisy, elektronicke pečate, elektronicke časové pečiatky, elektronicke dokumenty, elektronicke doručovacie služby pre registrované zásielky a certifikačné služby pre autentifikáciu webových sídiel.

Podľa čl. 2 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 toto nariadenie nemá vplyv na vnútroštátne právo ani právo Únie súvisiace s uzatváraním a platnosťou zmlúv alebo iných právnych či procesných záväzkov týkajúcich sa formy.

Podľa čl. 3 ods. 6 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „spoliehajúca sa strana“ je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá sa spolieha na elektronicke identifikáciu alebo dôveryhodnú službu.

Podľa čl. 3 ods. 12 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „kvalifikovaný elektronicke podpis“ je zdokonalený elektronicke podpis vyhotovený s použitím zariadenia na vyhotovenie kvalifikovaného elektronickeho podpisu a založený na kvalifikovanom certifikáte pre elektronicke podpisy.

Podľa čl. 3 ods. 14 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „certifikát pre elektronicke podpis“ je elektronicke osvedčenie, ktoré spája údaje na validáciu elektronickeho podpisu s fyzickou osobou a potvrdzuje aspoň jej meno alebo pseudonym.

Podľa čl. 3 ods. 15 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „kvalifikovaný certifikát pre elektronicke podpis“ je certifikát pre elektronicke podpis, ktorý vydáva kvalifikovaný poskytovateľ dôveryhodných služieb a ktorý spĺňa požiadavky stanovené v prílohe I.

Podľa čl. 3 ods. 16 písm. a) nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „dôveryhodná služba“ je elektronicke služba, ktorá sa spravidla poskytuje za odplatu a spočíva vo vyhotovovaní, overovaní a validácii elektronickeho podpisov, elektronickeho pečatí alebo elektronickeho časových pečiatok, elektronickeho doručovacích služieb pre registrované zásielky a certifikátov, ktoré s týmito službami súvisia.

Podľa čl. 3 ods. 17 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „kvalifikovaná dôveryhodná služba“ je dôveryhodná služba, ktorá spĺňa uplatniteľné požiadavky stanovené v tomto nariadení.

Podľa čl. 3 ods. 19 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „poskytovateľ dôveryhodných služieb“ je fyzická alebo právnická osoba poskytujúca jednu alebo viacero dôveryhodných služieb buď ako kvalifikovaný alebo nekvalifikovaný poskytovateľ dôveryhodných služieb.

Podľa čl. 3 ods. 20 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „kvalifikovaný poskytovateľ dôveryhodných služieb“ je poskytovateľ dôveryhodných služieb, ktorý poskytuje jednu alebo viacero kvalifikovaných dôveryhodných služieb a ktorému orgán dohľadu udelil kvalifikovaný štatút.

Podľa čl. 3 ods. 21 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „produkt“ je hardvér alebo softvér alebo príslušné zložky hardvéru alebo softvéru určené na používanie pri poskytovaní dôveryhodných služieb.

Podľa čl. 3 ods. 23 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „zariadenie na vyhotovenie kvalifikovaného elektronickeho podpisu“ je zariadenie na vyhotovenie elektronickeho podpisu, ktoré spĺňa požiadavky stanovené v prílohe II.

Podľa čl. 3 ods. 40 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „validačné údaje“ sú údaje, ktoré sa používajú na validáciu elektronickeho podpisu, alebo elektronickeho pečate.

Podľa čl. 3 ods. 41 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 „validácia“ je proces overenia a potvrdenia, že elektronický podpis alebo elektronická pečať sú platné.

Podľa čl. 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 ak poskytovatelia dôveryhodných služieb svojim zákazníkom vopred riadne oznámia obmedzenia týkajúce sa využívania služieb, ktoré poskytujú, a ak tieto obmedzenia sú rozpoznateľné tretími stranami, poskytovatelia dôveryhodných služieb nenesú zodpovednosť za škody spôsobené využívaním služieb, ktorým sa takéto oznámené obmedzenia prekročili.

Podľa čl. 24 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) č. 910/2014 pred uzavretím zmluvného vzťahu jednoznačne a vyčerpávajúco informuje každú osobu, ktorá chce využívať kvalifikovanú dôveryhodnú službu, o presných podmienkach využívania tejto služby vrátane obmedzení jej využívania.

Podľa čl. 24 ods. 2 písm. k) nariadenia (EÚ) č. 910/2014 kvalifikovaný poskytovateľ dôveryhodných služieb, ktorý poskytuje kvalifikované dôveryhodné služby v prípade kvalifikovaných poskytovateľov dôveryhodných služieb, ktorí vydávajú kvalifikované certifikáty, zriaďuje a aktualizuje databázu certifikátov.

Podľa čl. 24 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 ak sa kvalifikovaný poskytovateľ dôveryhodných služieb vydávajúci kvalifikované certifikáty rozhodne certifikát zrušiť, zaznamená takéto zrušenie vo svojej databáze certifikátov a štatút zrušenia certifikátu uverejní čo najskôr, a v každom prípade do 24 hodín od doručenia žiadosti. Zrušenie je účinné ihneď po jeho uverejnení.

Podľa čl. 24 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 pokiaľ ide o odsek 3, kvalifikovaní poskytovatelia dôveryhodných služieb, ktorí vydávajú kvalifikované certifikáty, každej spoliehajúcej sa strane poskytnú informácie o štatúte platnosti alebo zrušenia kvalifikovaných certifikátov, ktoré vydali. Tieto informácie sa poskytujú aspoň, pokiaľ ide o jednotlivé certifikáty, kedykoľvek, a to aj po uplynutí doby platnosti certifikátu, automatizovaným spôsobom, ktorý je spoľahlivý, bezplatný a efektívny.

Podľa čl. 25 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 kvalifikovaný elektronický podpis má právny účinok rovnocenný s vlastnoručným podpisom.

Podľa čl. 26 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 zdokonalený elektronický podpis musí spĺňať tieto požiadavky:

- a) je jedinečne spojený s podpisovateľom;
- b) umožňuje určenie totožnosti podpisovateľa;
- c) je vyhotovený pomocou údajov na vyhotovenie elektronického podpisu, ktoré môže podpisovateľ s vysokou mierou dôveryhodnosti používať pod svojou výlučnou kontrolou, a
- d) je prepojený s údajmi, ktoré sa ním podpisujú, takým spôsobom, že každú dodatočnú zmenu údajov možno zistiť.

Podľa čl. 28 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 kvalifikované certifikáty pre elektronické podpisy musia spĺňať požiadavky stanovené v prílohe I.

Podľa čl. 28 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 kvalifikované certifikáty pre elektronické podpisy nesmú podliehať žiadnym povinným požiadavkám nad rámec požiadaviek stanovených v prílohe I.

Podľa čl. 28 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 kvalifikované certifikáty pre elektronické podpisy môžu obsahovať nepovinné dodatočné osobitné atribúty. Uvedené atribúty nesmú mať vplyv na interoperabilitu a uznávanie kvalifikovaných elektronických podpisov.

Podľa čl. 32 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 procesom validácie kvalifikovaného elektronického podpisu sa potvrdí platnosť kvalifikovaného elektronického podpisu, ak:

- a) certifikát, ktorý potvrdzuje podpis, bol v čase podpísania kvalifikovaným certifikátom pre elektronický podpis v súlade s prílohou I;
- b) kvalifikovaný certifikát vydal kvalifikovaný poskytovateľ dôveryhodných služieb a v čase podpísania bol platný;
- c) údaje na validáciu podpisu zodpovedajú údajom poskytnutým spoliehajúcej sa strane;
- d) sa jedinečný súbor údajov reprezentujúcich podpisovateľa v certifikáte správne poskytol spoliehajúcej sa strane;
- e) sa použitie pseudonymu jasne oznámilo spoliehajúcej sa strane v prípade, že sa v čase podpísania použil pseudonym;
- f) bol elektronický podpis vyhotovený zariadením na vyhotovenie kvalifikovaného elektronického podpisu;
- g) nebola narušená integrita podpísaných údajov;
- h) v čase podpísania boli dodržané požiadavky stanovené v čl. 26.

Podľa čl. 32 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 systém použitý na validáciu kvalifikovaného elektronického podpisu poskytuje spoliehajúcej sa strane správny výsledok procesu validácie a umožňuje spoliehajúcej sa strane odhaliť akékoľvek problémy súvisiace s bezpečnosťou.

III. METODICKÉ USMERNENIE

V metodickom usmernení vychádzame aj z nasledovných odôvodnení nariadenia (EÚ) č. 910/2014:

(2) Cieľom nariadenia (EÚ) č. 910/2014 je posilniť dôveru pri elektronických transakciách na vnútornom trhu zabezpečením spoločného základu pre bezpečné elektronické interakcie medzi občanmi, podnikmi a orgánmi verejnej správy, čím sa zvýši účinnosť verejných a súkromných služieb online, elektronického podnikania a elektronického obchodu v Únii.

(37) V nariadení (EÚ) č. 910/2014 by sa mala ustanoviť zodpovednosť všetkých poskytovateľov dôveryhodných služieb. Predovšetkým sa v ňom ustanovuje režim zodpovednosti, v rámci ktorého by mali všetci poskytovatelia dôveryhodných služieb zodpovedať za škody spôsobené akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe z dôvodu nesplnenia si povinnosti podľa tohto nariadenia. Na uľahčenie posudzovania finančného rizika, ktoré by asi poskytovatelia dôveryhodných služieb museli znášať alebo ktoré by mali vykrývať poistením, im toto nariadenie umožňuje stanovovať za určitých podmienok obmedzenia týkajúce sa používania služieb, ktoré poskytujú, a nezodpovedať za škody, ktoré vyplynú z používania služieb presahujúcich takéto obmedzenia. Zákazníci by mali byť o takýchto obmedzeniach vopred riadne informovaní. Uvedené obmedzenia by mala byť schopná pochopiť aj tretia strana, napríklad prostredníctvom začlenenia informácií o týchto obmedzeniach do podmienok poskytovania danej služby alebo prostredníctvom iných pochopiteľných prostriedkov. Na účely nadobudnutia účinnosti týchto zásad by sa malo toto nariadenie uplatňovať v súlade s vnútroštátnymi normami o zodpovednosti. Preto týmto nariadením nie sú dotknuté uvedené vnútroštátne normy, napríklad o vymedzení pojmu škoda, úmysel, nedbanlivosť, alebo príslušné uplatniteľné procesné normy.

(57) Na zabezpečenie právnej istoty v súvislosti s platnosťou podpisu je nevyhnutné určiť zložky kvalifikovaného elektronického podpisu, ktoré by mala posúdiť spoliehajúca sa strana vykonávajúca validáciu. Navyše určenie požiadaviek na kvalifikovaných poskytovateľov dôveryhodných služieb, ktorí môžu poskytovať kvalifikovanú službu validácie spoliehajúcim sa stranám, ktoré nechcú alebo nemôžu samy vykonávať validáciu kvalifikovaných elektronických podpisov, by malo stimulovať súkromný a verejný sektor, aby investoval do takýchto služieb. Oba

prvky by mali všetkým stranám na úrovni Únie uľahčiť a zjednodušiť validáciu kvalifikovaných elektronických podpisov.

Kvalifikovanému elektronickému podpisu priznáva nariadenie (EÚ) č. 910/2014 bez potreby ďalšieho skúmania, rovnocenný právny účinok s vlastnoručným podpisom a tento elektronický podpis musí byť uznávaný vo všetkých členských štátoch.

Poskytovateľ dôveryhodných služieb podľa čl. 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 910/2014 svojim zákazníkom vopred riadne oznámi obmedzenia týkajúce sa využívania služieb, ktoré poskytuje, vrátane čl. 24 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) č. 910/2014, čo zahŕňa len obmedzenia v rámci poskytovanej služby poskytovateľom dôveryhodných služieb pomocou jeho produktu podľa čl. 3 ods. 21 nariadenia (EÚ) č. 910/2014.

Napríklad kvalifikovaná dôveryhodná služba vyhotovovania a overovania kvalifikovaných certifikátov pre elektronický podpis, vydá kvalifikovaný certifikát len na „zariadenie na vyhotovenie kvalifikovaného elektronického podpisu“ (QSCD), ktoré je sprístupnené v prostredí Windows a teda poskytovateľa informuje, že neručí za škody, ak by QSCD malo byť použité v inom prostredí než je Windows, napr. Android, Linux či MAC.

Druhým príkladom môže byť prípad, kedy poskytovateľ dôveryhodnej služby nevie vydať zoznam zrušených certifikátov (CRL) na základe databázy certifikátov podľa čl. 24 ods. 2 písm. k) nariadenia (EÚ) č. 910/2014, ktorú vedie, ale poskytuje len OCSP protokol na získanie informácie o štatúte platnosti alebo zrušenia kvalifikovaných certifikátov, ktoré vydal, potom informuje, že nenesie zodpovednosť, ak spoliehajúca strana požaduje iba CRL pri validácii kvalifikovaného elektronického podpisu.

Poskytovateľ nemá z nariadenia (EÚ) č. 910/2014 možnosť obmedziť účel použitia produktov, ktoré služba poskytuje, ako je napríklad QSCD zariadenie, na ktoré vydáva kvalifikovaný certifikát a pre ktorý musí poskytnúť možnosť overiť jeho platnosť. Takéto dodatočné obmedzenia v určitom rozsahu umožňovala smernica 1999/93/ES, ale nariadenie (EÚ) č. 910/2014 ju zrušilo a takéto obmedzenia zakazuje v certifikáte priamo čl. 28 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 910/2014, čo znamená, že obmedzenia typu, len na komunikáciu so subjektom verejného sektora, nie je možné vyžadovať. Zároveň dodávame, že tieto obmedzenia nemajú žiadny vplyv na postupy validácie kvalifikovaných elektronických podpisov podľa čl. 32 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 910/2014.

IV. POUČENIE

Na záver upozorňujeme, že tieto odpovede na konkrétne otázky nepredstavujú právne záväzný výklad zákona, ani individuálny správny akt s konštitutívnymi účinkami.